

1. José Alberto Mujica Cordano (hüüdnimi El Pepe; sündinud 20. mail 1935) on alates 1. märtsist 2010 ühe riigi president. 1960. aastatel sai temast üks vasakpoolse sissiliikumise Tupamaros liidreid. 1970. ja 1980. aastatel veetis ta umbes 15 aastat vanglas. José Mujica kuulub vasakpoolsesse valimisliitu Lai Rinne. Aastal 1994 valiti ta parlamendi alamkotta ning aastal 1999 ja uuesti 2004 ülemkotta. Aastatel 2005–2008 oli ta põllumajandusminister. **Mis riigi president?**
2. **Mis riigi** rahvuslind on vaenukägu? Rahvuslinnu valimisel 2008.a. edestas ta bülbüli ja araabia nektarilindu.
3. **Mis aasta?**
  - 13.02 – ilmus Black Sabbathi debüütalbum „Black Sabbath“
  - 25.03 – Concorde tegi esimese ülehelikirusel lennu üle Atlandi
  - 13.04 – plahvatas Apollo 13 hapnikupaak, mis katkestas kosmoselaeva Kuu missiooni.
  - 17.05 – Thor Heyerdahl alustas papüüruslaeval Ra II reisi üle Atlandi
  - 13.09 – toimus esimene New Yorgi maraton
  - 13.11 – Bhola tsükloni tagajärjel tekkinud üleujutustes hukkus Bangladeshis alal ekspertide hinnangul u.500 000 inimest.

Sündisid:

  - 13.01 – Marco Pantani (Itaalia jalgrattur)
  - 29.04 – Uma Thurman (USA filminäitleja) ja Andre Agassi (USA tennisist)
  - 15.05 – Frank de Boer ja Ronald de Boer (Hollandi jalgpallurid)
  - 16.05 – Gabriela Sabatini (Argentina tennisist)
  - 25.08 – Claudia Schiffer (Saksa modell)

Surid:

  - 16.06 – Heino Eller
  - 27.07 – Antonio de Oliveira Salazar (Portugali peaminister)
  - 18.09 – Jimi Hendrix (USA muusik)
  - 25.09 – Erich Maria Remarque (Saksa kirjanik)
  - 04.10 – Janis Joplin (USA laulja)
  - 25.10 – Ülo Sooster
4. Britid nimetavad seda "poppy flower" ja kantakse seda rinnas mälestamiseks kõiki inimesi, kes hukkusid I maailmasõjas ja hilisemates sõdades. 11.novembril on neil ka sellesisuline mälestuspäev tähistamiseks I maailmasõja lõppu. Lillekest müüvad heategevusorganisatsioonid ja saadud tulu läheb Briti Kuninglikule Leegionile. **Mis lill?**
5. Tema eluastad olid 1921-1992. Kasvas üles Nõukogude Liidus Kirgiisi NSV-s. Ta oli kolmeaastane, kui vanemad läksid bolševikele appi sotsialismi ehitama ning tegid seda esperantistliku tööstuskooperatiivi Interhelpo liikmetena. Sai nõukogude üldhariduse. Pöördus perega 1938.aastal kodumaale tagasi veendunud sotsialistina. 1969.-1970 aastal oli suursaadik Türgis. 1970-1986 töötas metsavalveinspektorina ning pidas pensionäripõlve. 1988.aastal lubati tal reisida Itaaliasse, et võtta vastu Bologna ülikooli audoktori tiitlit. **Kes?**

6. Tema eluaastad olid 1912-1989. Ta sündis Fiume linnas. Tema sünnijärgne eesnimi oli Giovanni, sest tollases Fiumes kehtinud seadus nõudis lapsele itaaliapärase eesnime. Esimesed kuus aastat kasvasid teda kasuvanemad. Sai 6-aastase alghariduse ning õppis selle kõrval kirjutusmasinate parandamise mehhaanikuks. Vaatamata oma aastakümneid kestnud positsioonile elas väga tagasihoidlikult. Tal polnud demonstratiivselt televiisorit. Tal polnud kodus raamatuid ega ta ei viitsinud neid ise lugeda. Sealjuures oli tal suurepärase mälu, ta jättis jutustatu meelde ning kasutas kuulnud oma sagedaste sõnavõtude ilmestamiseks, demonstreerides nii suurt eruditsiooni. Paistis silma oma patriarhaalse iseloomuga... **Kes?**
7. 1857. aastal ostis Bremenist pärit Moskva kaupmees parun Ludwig Knoop 50 000 rubla eest Stutthoffide perekonnalt maatüki, kuhu senise kahe metsatöölusettevõtte asemele rajati ... **Mis ettevõtte?**
8. **Küsitav jõgi** (ka **Veskiaru jõgi** ja **Seinapalu jõgi**) on jõgi Järva maakonnas, Pärnu jõe vasakpoolne lisajõgi.

Jõgi suubub Pärnu jõkke Vilita küla territooriumil Säreveere aleviku lähedal. Jõgi on 25 km pikk ja 285 km² valgalaga. Eesti siseveekogude olukorda käsitletud uuringu järgi voolab Eesti kõige puhtam vesi küsitava jõe ülemjooksul?

Pildil ... Allikajärv, kust jõgi oma lähte saab.

9. Küsime isikut, kelle eluteed on märgistatud järgmiste auavaldustega:

- * 1986 Ajakirja Looming 1985. aasta publitsistika aastapremia artikli "Toitlusprobleemi mõned tahud" eest
- * 1987 Tartu Riikliku Ülikooli majandusteaduskonna rändauhind "Majandusmõte"
- * 1988 Juhan Smuuli kirjanduspreemia
- * 1995 Pressivaenlane
- * 2000 Vinni valla aukodanik
- * 2001 Riigivapi II klassi teenetemärk
- * 2005 Kolme Tähe orden (Läti kõrgeim orden)
- * 2006 Riigivapi I klassi teenetemärk
- * 2007 Tallinna vapimärk

10. Mis ansambel?

11. Kes on see Eesti näitleja ja lavastaja (22.10.1929 ... 08.06.1998), lõpetas GITIS-e 1953.

1953-1971 TRA Draamateater, näitleja

1971-1985 J. Tombi nim Rahvateater, peanäitejuht

1954-1957 ETÜ õppestuudio, näitlejameisterlikkuse õppejõud

1964-1968 ETÜ õppestuudio, näitlejameisterlikkuse õppejõud

1971-1979 J. Tombi nim Rahvateatri õppestuudio, õppejõud

1985-1998 vabakutseline

osales näitlejana filmis "Metsluigid", esines estraadikavades, kuuldemängudes ja ETV-s, dubleeris multifilme. On olnud abielus Grigori Kromanoviga.

12. Täna on sünniaastapäev ühel Eesti kirjanikul. Kes ta on (17. november 1899 – 6. november 1988). Kasutanud ka pseudonüümi Elmar Ramla.

Teosed

"Jänese poeg, kes luuletas" (1948, kordustrükk 1982)

"Päikese perekond" (1974, 1975)

"Kui vanaisa poisike oli" (1977)

"Kilgi võti" (1978)

"Loomarahva keskel" (1981)

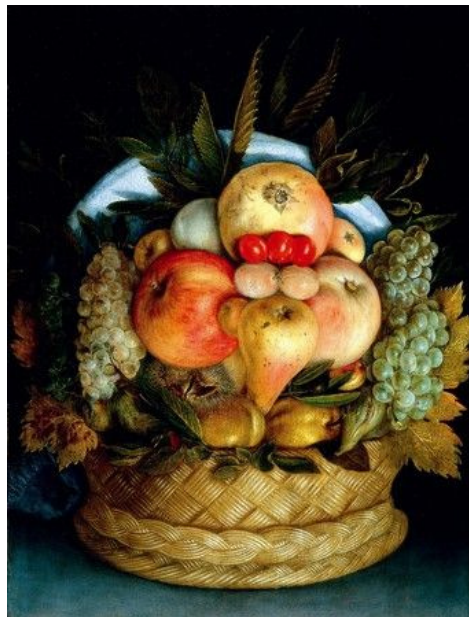
"Sabaga sugulased" (1981)

"Memme musi" (1989)

"Verevennad" (1986)

"Lugu põialpoisist, kotkast ja sitikast" (teine parandatud trükk 2003)

13. Kes on kunstnik?

14. Selle meedia- ja filmikompanii ametlik vapikiri on: „Ars Gratia Artis“ (Kunst kunsti nimel). Loodi 1924.a Marcus Loew (*lou*) juhtimisel, kolme filmikompanii ühendamisel. Peakorter paikneb Century City's, LA-s, Californias.

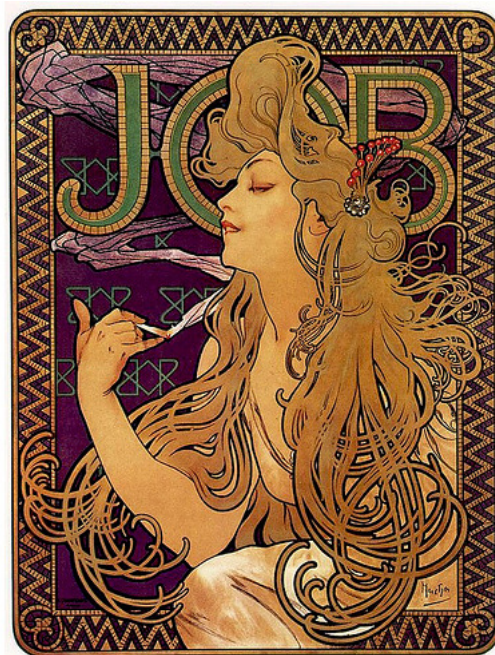
Au ja kuulsust on toonud talle filmid „Ben Hur“, „Võlur Oz“, „Tuulest viidud“, „Doktor Zhivago“, muusikafilmid „Ameeriklane pariisis“, „Lauldes viimas“ jpt.

Ilmselt kõige kuulsamad selle kompanii tegelastest on Tom ja Jerry aga ulmeseriaalide austajate jaoks ei ole kindlasti väiksema kaliibri tegelane kolonel Jack O'Neill seriaalist „Stargate-1“.

Paraku viimasel ajal enam nii hästi ei lähe ja kompanii on pankroti äärel. **Mis kompanii?**

15. Kuni 1894 a jõuludeni täiesti tundmatu Tsehhi kunstniku tegi üleöö kuulsaks näitlejatarilt Sarah Bernhardilt' saadud kiireloomuline teatriplakati tellimus näidendile „Gismonda“ Plakat sai väga populaarseks ja suure tähelepanu osaliseks, mis vaimustas näitlejatori sedavõrd, et ta sõlmis kunstnikuga järgmiseks viieks aastaks ainuõigusliku lepingu, millega ei vastutanud kunstnik mitte ainult näitlejanna plakatite, vaid ka lavakostüümide ja kulisside eest.

Üliandekast kunstnikust arenes tänu rohketele loominguilistele väljakutsetele üks produktiivsemaid art nouveau' kunstnikke. Tema kaubamärgiks olid unistava ilme ja voogavate hõlstidega noored naised. **Kes on see kunstnik?**

16. Küsitav on küll troopiline kala, aga millegipärast hakatakse Saaremaal päris suures kasvatuses just seda kasvatama. Ta on maailmas enim kasvatatud kala. Looduslikult elab võõramaine kala Lääne–Aafrikas, Senegalis, Libeerias jne. Ta on võimeline toime tulema suhteliselt keerulistes tingimustes, samuti esineb tal vähe haigusi. Hüüdmine Aquatic Chicken all tuntuna on ta magusa valge lihaga kala, mida saab valmistada mitmel erineval viisil.

17. Mis eluka võro-setokeelne nimetus om härmävitäi?

18. ... e. kääbusapelsin

ladina keeles: *Fortunella margarita*, *Fortunella japonica*. Algselt Hiinast pärit väike ploomisuurune tsitruseline, mida süüakse koos koorega. Taime tõi inglise botaanik R. Fortune Hiinast Euroopasse juba 1846. aastal. Vili on omapärase kibemagusa maitsega. 100-s grammis on vett 82%, valke 1,1g, süsivesikuid 16g, kiudainet 3,7g, kaloreid 63. Viljas on rikkalikult vitamiini C, samuti kaaliumi ja mõnevõrra vaske.

19. Serpula lacrymans (...) on seen, mille eestikeelset nime küsime.

Viljakeha: liibuv, ümmargune, lihakas või nahkjnas, algul kollaka või lillaka tooniga, valminult tumepruun, koosneb madalatest võrkjalt asetunud pooridest (need on 2-5 cm sügavused) või lühikestest väga ebakorrapäralise kujuga torukestest, mis moodustuvad ookerkollastest või roostepruunidest ebahühtlase jämeda võrguna paigutunud voltidest, mõnikord on voldid ebaselged ja viljakeha pind jämemügarlik või- hambuline;

Pindmine mütseel: hästi arenenud, kiuline või vatjas, valge, esinevad kollakad või punakad-lillakad või mõnikord hallikad laigud. Seeneväädid: tugevad, hallikad või tumepruunid, harunenud, kuni 5 mm laiad, esinevad juht-seeneniidid. Seeneniitide süsteem: kahetüübiline, generatiivhüüfid õhukeseseinalised, vaheseintega; kiudhüüfid paksuseinalised, vaheseinteta, hallikad. Eosed: elliptilised, tihti neerukujulised, kollakaspruunid, 9-12 x 4.5-6 µm.

Saabus Eestisse vähemalt poolteist sajandit tagasi; looduses on teda leitud Himaalaja ja Kaukasuse mägedes.

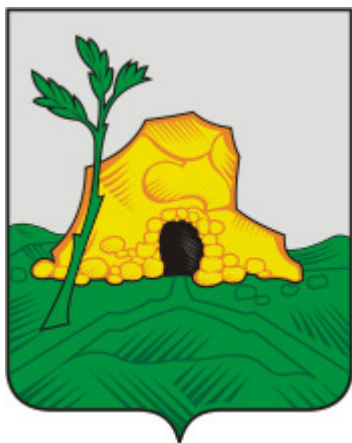
20. Pildil olev koeratõug aretati Inglismaal 1795 a sündinud kirikuõpetaja poolt, kes oli ka innukas jahimees. Selleks vajas ta head urukoera, kes mahuks hästi rebaseurgu ja oleks iseloomult kartmatu. Ta on väikest kasvu, väike ja põhivärvuselt valge koer, kellel on lubatud pruunid või tricolor märgistused. Karvatüübilt kas sile, poolkarm või täiskarm. Iseloomult äärmiselt elavaloomuline ning vilgas. Koera on kasutatud ka mitmetes filmides ja teleseriaalides. Tuntumad neist mängufilm “Mask” Jim Carreyga peaosas ja teleseriaal “Frasier” **Mis tõug?**

21. Moorlased elavad igal pool. Aga **mis riigis elab lõviosa taatlastest** ehk 92,3% kogu rahvast (elik ca 300 000 taatlast)? Eestis elas 1997 rahvaloenduse andmetel 2 taatlast.

22. **Nimetage mäestik** Aasias, Liibanoni idapiiril. Kulgeb põhja-lõuna suunas. Kõrgus kuni 2814 meetrit (Hermoni mägi). Mäestiku lõunasse, Iisraelini ulatuv osa on tuntud kui Golani kõrgendik ja läänes piirneb samuti uudistest tuntud Bekaa oruga

23. **Mis linna vapp?** Asula aastast 1473, linn aastast 1782, 12 300 elanikku (2000).

24. **Nimetage linn** Venemaal Saratovi oblastis Volga jõe vasakul kaldal Saratovi linna vastas.

1747. aastast on teada linna kohas asunud Pokrovskaja asula, mis 1914. aastal sai linnaõigused ja nimetati ümber Pokrovskiks. 1931. aastal nimetati ümber tänapäeval kasutatava nimega.

Katariina II ajal asustati sakslastega.

Aastatel 1922–1941 oli Volgasakslaste ANSV pealinn.

Linnas asub trollibusse tootev ettevõtte Trolza ja raudteevagunite tehas, linna lähedal on strateegiliste pommitajate baas.

25. ... **järv** om järv Vahtsõliina kihlkunnan Vahtsõliina vallan. Järvest juusk läbi Raagsilla oja.

Kõrgus merepinnast: 64 m. Ta on taskuteatmik „Eesti A ja O“ järgi kõige keerukaima kaldajoonega järv Eestis (kaldajoone keerukus 5.0; kaldajoone keerukust näiatab suhtarv, mis on järve kaldajoone pikkuse ja järvega võrdse pindalaga ringi ümbermõõdu suhe). Järve lähedal peetakse igal aastal 28. oktoobril Lindora laata.

26. ... on Inglismaalt pärit alternatiiv-*rocki* viljelev ansambel. Bänd tuli kokku aastal 1994. Nende muusika on segu *indie'st*, *proge-rockist*, *elektronicast*, *heavy-metalist* ja klassikalisest muusikast. Bänd on tuntud ka oma energiliste kontsertide poolest, muuseas on käinud esinemas kaks korda ka Lätimaal.

Liikmed   Matthew Bellamy (kitarr, vokaalid, süntesaator)
                  Dominic Howard (trummid)
                  Chris Wolstenholme (basskitarr, kitarr, süntesaator)

Albumid   1999 "*Showbiz*" UK #29
                  2001 "*Origin of Symmetry*" UK #3
                  2003 "*Absolution*" UK #1
                  2006 "*Black Holes and Revelations*" UK #1 US #9
                  2009 "*The Resistance*"

27. Pili eelkäijateks peetakse lautolaadseid pille, mis jõudsid araabiamaadest Euroopasse mauride võimu all olnud Hispaania kaudu. Pillile iseloomulikud ühele kõrgusele häälestatud paariskeeled ongi pärit lautolt.

Oma tänapäevase kuju sai .... 17 sajandil. Kasutusel nii soolo, kui orkestripillina. Suuremates koosseisudes on .... kasutanud näiteks Vivaldi, Händel, Mozart, Beethoven ning sel sajandil ka Webern ja Stravinski. Orkestrites on kasutusel ka piccolo-..., alt-..., tšello-... ja bass-... Teadaolevalt tegutseb ka Eestis vähemalt üks ...orkester.

28. Kes on helilooja?

29. Küsime Eesti ehitusinseneri ja teadlast (28. märts 1915 Väinjärve vald, Kalitsa – 23. detsember 2000 Tallinn). Ta uuris teraskonstruksioonide stabiilsust ning projekteeris ainulaadseid metallkonstruksioone, sealhulgas hiiglaslikke kraanasid. Tal on kolm poega: ajakirjanik ja poliitik, laulja ning ettevõtja.

Tuntumad projekteeritud objektid:

Kadrioru tennisehall
Nõmme jalakäijate sild
Tartu jalakäijate sild
Tõravere observatooriumi kupli teraskonstruksioonid

30. Kes oli see Austria zooloog ja etoloog (7. november 1903 Viin – 27. veebruar 1989 Viin)?

Ta oli üks loomade käitumist uuriva teaduse etoloogia rajajaid.

1940 sai ta Königsbergi ülikoolis psühholoogia professoriks. 1941 värvati ta Wehrmachi, kus teenis arstina. Ta langes varakult venelaste kätte vangi ja 1942–1948 NSV Liidus sõjavang. Vangistuses jätkas ta tööd arstina.

Vangistuses hakkas ta kirjutama raamatut, mille käsikiri lubati tal alles jätta, samuti kuldnokk, keda ta vangilaagris pidas. Venemaal kirjutatud käsikirja põhjal valmis tal raamat "*Die Rückseite des Spiegels, Versuch einer Naturgeschichte menschlichen Erkennens*", mis ilmus 1973 Austrias.

Aastal 1973 sai ta koos Karl von Frischi ja Niko Tinbergeniga Nobeli füsioloogia- või meditsiiniauhinna. Eesti keeles on ilmunud tema raamatud „Inimene leiab sõbra“ ja „Kuningas Saalomoni sõrmus“.

- 31.** Selle korporatsiooni rajas 1919. a Asahi Kogaku Goshi Kaisha nime all jaapanlane Kumao Kajiwara.
- 1923 – alustab kompanii AOCO läätsede tootmist filmitööstuse jaoks, need on esimesed omataolised Jaapanis.
- 1932 – firma hakkab jätkuva Mandžuuria kampaania jaoks tootma erinevat tüüpi optilist sõjatehnikat alates binoklitest kuni optiliste sihtimissüsteemideni.
- 1938 – firma nimi muudeti Asahi Optical Co., Ltd.
- 1952 – luuakse Jaapani esimene oma lahendusega 35mm peegelkaamera Asahiflex I
- 1957 – Luuakse peegelkaameramudel ... (**küsime nime**), mille järgi nimetatakse ümber hiljem kogu korporatsioon (1.10.2002).
- 1964 – uuel mudelil ... Spotmatic kasutatakse esmakordselt maailmas läbi objektiivi mõõtmissüsteemi (TTL – through the lens).
- 1967 – luuakse professionaalne 6x7 keskformaad kaamera
- 1972 – sisenetakse prilliklaaside turule
- 1980 – maailma esimene TTL autofookusega peegelkaamera
- 1984 – maailma esimene mitmevalikuline laifilm kaamera, võimaldades seitset erinevat säriaja valikut.
- 1986 – maailma esimene täisautomaatne sisseehitatud zoomobjektiiviga kompaktkamera.
- Sisenetakse endoskoopide turule seadmetega, millel on CCD sensorid.
- 1988 – firma arendab välja sünteetilise kondimaterjali. Samal aastal luuakse ka digitaalne kaamera.
- 1997 – esimene autofookusega keskformaadkaamera
- 2008 – ühines Hoya korporatsiooniga.

32. Mida mõõdetakse Plato (varem Ballingi) kraadidega?

33. Sõna on tulnud ladina keelest ja tähendab võitu. Sõnal on kaks tähendust neist esimene on täis- või poolvillane riie, mida varemalt kasutati peamiselt naiste pidurõivaste valmistamiseks. Laiemalt tuntud on aga sõna teine tähendus. **Mis sõna?**

34. Teadupärast oli vahva sõdur Švejk haige mees, teda vaevas reumatism ja ta pidi ennast opodeldokiga määrima. Opodeldokki tehti (või tehakse ehk praeguseni) keerulise mitmekomponendilise ravumina. Švejki kaasaegsed õpetavad: Opodeldokki pruugitakse ka õerumiseks ja müiakse apteekides kalli raha eest. Opodeldokki tehtakse nõnda: 4 osa ... ja 1 osa kampsust sulatatakse 24 osa piirituse sees ära. Kui ... ja kampsus ära on sulanud, lisatakse 2 ja pool osa salmiakvaimu juurda.

Külmalt on opodeldok paks, soojendatult on ta vedel. **Mida on vaja 4 osa?**

35. Kes või mis on lööper?

36. Kes on see mässaja? Sündis 24. juunil 1900 Kudina vallas Tartumaal, õppis Palamuse kihelkonnakoolis. Kuulus Riigikogu II koosseisu, astus tagasi 22. märtsil 1924, teda asendas Adolf Zillmer. Võttis osa 1. detsembri mässust, sai surma tulevahetuses politseijõududega 7. detsemberil 1924 Tallinnas. Tema nime kandis muu hulgas Rakkes asunud sovhoos, lisaks tänavanimesid jms.

37. 2010.a. tulid Eesti meistriks Jelena Mihailova, Julia Netsajeva, Marina Karzetskaja, Aleksandra Romanenko, Jevgenia Krutikova, Jelena Matvejeva, Aljona Litvinenko, Maria Ivanova, Diana Tsistjakova, Svetlana Kavalerova, Sofia Talalai, Aleksandra Gorbunova, Aljona Ustinova, Natalja Kavalerova. Peatreener Ella Kungurtseva, esindaja Aldur Partasjuk. **Mis olümpiala 2010.a. Eesti meistrid?**

38. Ta (1909-1982) polnud haridusega treener. Oli iseõppija, kes läbinud Pätsu ajal lühikesed kursused Soomes Vierumäel. Mees oli koolitatud loomatohter, seda ametit pidas ta sõjas ja tosinkond aastat sõja järel, sellest tüki maad paralleelselt treeneri-ametiga. Ent treeneriamet tõmbas ja tõmbaski ära. Hiljem juhendas TSIK-is mitmevõistlejaid.

Õpilasi: Uno Palu, Heino Heinaste, Charles Vallmann, Helmut Raamat, Jüri Liigand, Aap Mumme, Jüri Otsmaa, Jürgen Lamp, Heino Sild, Toivo Koovit, Peeter Põld jt. Rakendas mitmesuguseid uuendusi (saepururajad, jõumasinaid). N Liidu teeneline treener 1965. **Kes?**

39. Oktoobrikuus avati Sõmerpalus pidulikult ukсед üks suuremaid motokrossi sisehalle kogu maailmas. Tegemist on kõige suurema moto sissehalliga mitte ainult Eestis või Põhjamaades, vaid kogu Euroopas, millesarnaseid on püsti pandud vaid Ameerikas. Hallis on motoharrastajate käsutuses raja tarvis 6200 m² ilma tugipostideta pinda. Võrdluseks, Eestis tuntud Saku Suurhalli avatud osa pind on natuke vähem kui 4000 m². Küsime, **mis nime see hall kannab?**

40. Selle mängu ajalugu ulatub sajandite taha. Nagu golfile panid kunagi aluse karjused vanal Inglismaal, nii on see mäng arenenud sajandite jooksul Soome aladel. Karjala keele sõnaraamat aastast 1983 annab väljendi "... " vasteks taguots või lapse pepu... Kas seal oli tegemist ka karistus momendiga, sellest ajalugu vaikib.

Tänapäevaste mängude tootmisega alustati Soomes 90-ndate aastate keskel. Samal ajal registreeriti ka sellekohane kaubamärk. Kuigi eestlastele tundub mängu nimi veidi harjumatu, siis soomlased jätsid nime just selliseks vastukaaluks ingliskeelsete nimede pealetungile. See on lihtne kogupere mäng, mis sobib igas vanuses, pikkuses ja kaalus inimestele. See meenutab paljusid muid viskemänge, kas või nagu näiteks prantsuse päritolu *petanque*. Mängida võib igasugusel pinnasel aga parim on tasane liivaväljak – selline nagu on enamus pargiteid. Et mõnus ajaviide oleks garanteeritud on vaja ainult nelja asja – vähemalt kahte mängijat, mängu ennast, väljakut ja rõõmsat tahet. Muu tuleb juba iseenesest.